

Ευκαιρίες για την Τοπική Κοινωνία

Το όφελος από την εφαρμογή επιστασίας γης δεν αφορά απλώς στο τοπίο καθαυτό, αλλά και στην τοπική κοινωνία, η οποία επωφελείται μέσω:

- Παραγωγής τοπικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, πιστοποιημένων ως κλιματικά φιλικών, συμβατών με τις αξίες του τοπίου και της εγχώριας βιοποικιλότητας. Τα προϊόντα προέρχονται από τοπικές ποικιλίες, παραγμένα με πρακτικές συμβατές με τις αρχές της οικολογικής διατήρησης, με χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα και νερού.
- Σύνδεσης των παραγόμενων προϊόντων με την τοπική επιχειρηματικότητα και τον τουρισμό, μέσω προσέλκυσης επιτόπου ποιοτικού τουρισμού ή/και προώθησης των προϊόντων εκτός νησιού.
- Ανάδειξης των πολιτιστικών και πολιτισμικών στοιχείων των αναβαθμιδών, καθώς και της διαχρονικής συμβολής τους στην εξέλιξη των κοινωνιών και του πολιτισμού του Αρχιπελάγους.

Το παραπάνω όφελος μπορεί να μεταβιβασθεί και σε κοινωνίες της ευρύτερης περιοχής, του Αιγαίου και της Μεσογείου, με τη μεταφορά σε αυτές της εμπειρίας και τεχνογνωσίας που θα αποκτηθεί από τη λειτουργική χρήση των αναβαθμιδών ως πράσινων υποδομών (συντήρηση - ανακατασκευή αναβαθμιδών, ορθές καλλιεργητικές πρακτικές).

LIFE TERRACESCAPE

Το έργο LIFE TERRACESCAPE αφορά στη λειτουργική αποκατάσταση των αναβαθμιδών, μέσω της επανακαλλιέργειάς τους μετά από πολλά έτη εγκατάλειψης.

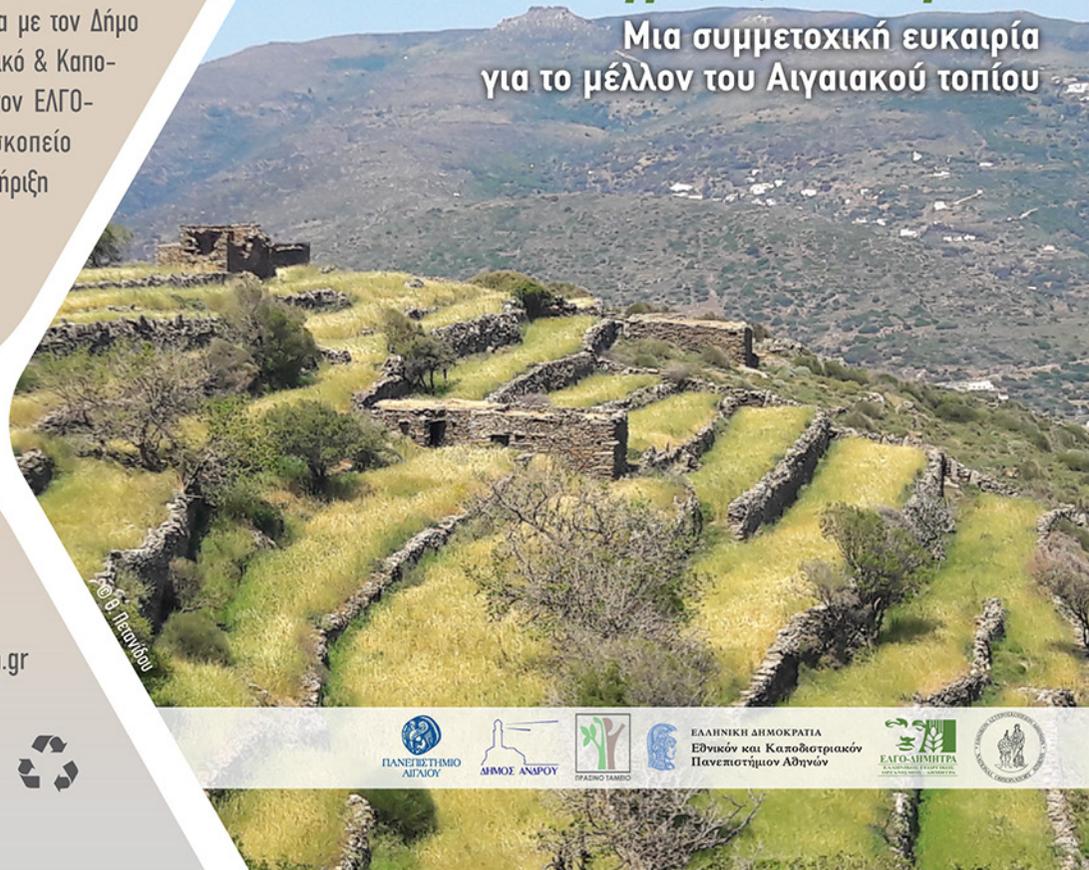
Άμεσος σκοπός του έργου είναι η επίδειξη των ωφελειών που θα προκύψουν από μια τέτοια δράση και η επιτόπια πολλαπλασιαστική της εφαρμογή. Απώτερος στόχος, η δημιουργία προσαρμοσμένων πράσινων υποδομών, ως ανασχετικό στοιχείο στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η όλη δράση λαμβάνει χώρα στο νησί της Άνδρου, με στόχο να επεκταθεί σε άλλα νησιά του Αιγαίου και της Μεσογείου.

Το έργο, που έχει πλήρη τίτλο *Μετατροπή των εγκαταλεημένων τοπίων αναβαθμιδών σε πράσινες υποδομές μέσω συμμετοχικής επιστασίας γης για καλύτερη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή* (LIFE16 CCA/GR/000050), υλοποιείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου κατά την περίοδο 2017-2021, σε συνεργασία με τον Δήμο Άνδρου, το Πράσινο Ταμείο, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, και το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συμμετοχική Επιστασία Γης για τις αιμασιές της Άνδρου: Αγρότες του Αιγαίου

Μια συμμετοχική ευκαιρία για το μέλλον του Αιγαϊακού τοπίου

 <http://lifeterracescape.aegean.gr>

 LifeTERRACESCAPE

 life_terracescape

© Β. Πετανίου

Αναβαθμίδες του Αιγαίου

Αναβαθμίδες, *αμμοσιές* στο νησί της Άνδρου, είναι οι οριζόντιες εδαφικές λουρίδες που έχουν δημιουργηθεί από τον άνθρωπο στις επικλινείς εκτάσεις του Αρχιπελάγους, ήδη από την αρχαιότητα, με σκοπό την καλλιέργεια για γεωργική παραγωγή. Σημαντικό τους δομικό στοιχείο, τα τοιχεία υποστήριξης του εδάφους, συνήθως από ξερολιθιά.

Η αναβαθμίδωση, μια ανθρωπογενής πρακτική που εμφανώς έχει διαμορφώσει το νησιωτικό τοπίο του Αιγαίου, έχει διαχρονικά συμβάλει στην προστασία του τοπίου αυτού από φυσικές καταστροφές. Ως εκ τούτου, είναι ικανή να αποτελέσει ανασχετικό εμπόδιο σε μελλοντικούς κινδύνους συναφείς με την επερχόμενη κλιματική αλλαγή, ενώ παράλληλα μπορεί να προσφέρει καταφύγιο για την άγρια ζωή. Αποτελεί, λοιπόν, μια *πράσινη υποδομή* ύψιστης σημασίας για το παρόν και το μέλλον των νησιών.

Αν και μέχρι τη δεκαετία του 1960 οι αναβαθμίδες αποτελούσαν βασικό στοιχείο του πρωτογενούς παραγωγικού τομέα των νησιών (γεωργία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία), τις τελευταίες δεκαετίες οι αναβαθμίδες έχουν εγκαταλειφθεί, μαζί με το παραδοσιακό παραγωγικό μοντέλο διαχείρισης της γης, καθιστώντας τα νησιωτικά οικοσυστήματα ευάλωτα από πολλές απόψεις, μεταξύ των οποίων και στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Οι Αναβαθμίδες ως Πράσινη Υποδομή

- ✓ Μείωση του κινδύνου πλημμυρικών φαινομένων
- ✓ Συγκράτηση εδαφών και μείωση διάβρωσης
- ✓ Διευκόλυνση κατείσδυσης νερού και εμπλουτισμός των υδροφορέων
- ✓ Βελτίωση γονιμότητας εδάφους μέσω κατάλληλης διαχείρισης
- ✓ Ρύθμιση μικροκλίματος
- ✓ Παροχή καταφυγίου και τροφής για την άγρια ζωή

Επιστασία Γης

Η *επιστασία γης* αποτελεί στρατηγική για τη διατήρηση των αξιών του τοπίου, και του περιβάλλοντος εν γένει, θέτοντας ως προτεραιότητα την αποκατάσταση λειτουργίας των αγρο-οικοσυστημάτων, την ικανότητα απόκρισης σε περιβαλλοντικές διαταραχές, και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, χωρίς να εξαιρείται ο άνθρωπος, καλλιεργητής ή/και ιδιοκτήτης γης. Στο πλαίσιο της στόχευσης αυτής, η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, μέσω υποστηρικτικών πρακτικών είναι εκ των ων ουκ άνευ.

Η στρατηγική της επιστασίας γης στηρίζεται στη δημιουργία ενός *Οργανισμού Συμμετοχικής Επιστασίας Γης*, στον οποίο συμμετέχει το σύνολο των ενδιαφερόμενων ιδιοκτητών και καλλιεργητών γης, όπως και άλλων επαγγελματιών, οι οποίοι εργάζονται από κοινού για την αναβάθμιση του τοπίου. Η διαδικασία συμμετοχής των ιδιοκτητών γης είναι απλή και έγκειται στη σύναψη εθελοντικών συμφωνιών προκειμένου η γη τους να αξιοποιηθεί. Με αυτό τον τρόπο, η επιστασία γης όχι μόνον προσφέρει στο περιβάλλον και τη διατήρηση του τοπίου, αλλά παρέχει και οφέλη σε όσους συμμετέχουν: οικονομικά, κοινωνικά, και πολιτιστικά – άυλα και υλικά.

Ένας τέτοιος οργανισμός που δραστηριοποιείται στα Ευρωπαϊκά δίκτυα επιστασίας γης είναι η ΧΧΤ (Χαρχα de Custodia del Territori) στην Καταλονία, συνεργάτιδα του έργου TERRACESCAPE.

Αγρότες του Αιγαίου

Σημαντική προτεραιότητα του έργου TERRACESCAPE είναι η σύσταση, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, *Οργανισμού Επιστασίας Γης*. Πράγματι, ένας τέτοιος οργανισμός, με την επωνυμία *Αγρότες του Αιγαίου* και τη μορφή Κοινωνικής Συνεταιριστικής Επιχείρησης (ΚοινΣΕπ), αποτελεί πραγματικότητα από τον Δεκέμβριο του 2018.

© Θ. Πετανίδου

© Θ. Πετανίδου